

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

§. 1. De privilegio personali, & an re aliquid sit, & qua ratione distinguatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

10 reputari potest privilegium, quia causam securitatem, & certitudinem in operante: & ita docet glossa in supradicto cap. Azor tom. 1. lib. 5. cap. 23. quæst. 3. Nauarr. consil. 5. de statu monarchialis. num. 5. Salas disp. 17. sect. 1. num. 4. Suarez lib. 8. cap. 1. Quod his concessionibus non solum securitas, & certitudo concedatur. sed etiam licentia, & facultas faciendi aliquid, quo possit ab aliquo inferiori Prelato impediri: tunc clarum est esse propriè privilegium concessiuum. Semper tamen quoad fieri potest, intelligendum est privilegium, de privilegio concessiuo, non declaratio: quia hoc propriissime privilegium, vt sumitur ex cap. in his, de privileg. & tradit Panormit. & Felio, in cap. 1. de rescriptis. Azor, supra Salas num. 4. Suarez num. 8.

3 Ex qua doctrina inferit Azor quæst. 3. & ex illo Salas n. 5. privilegium concessum Episcopo, vt testari queat, intelligendum esse de bonis ratione Ecclesiæ, cui præst. quæsitus, non de patrimonialibus, de quibus iure communi testari potest. Secundo si concedat privilegium, vt procedat in causa appellatione remota intelligitur non de iniuria, & appellatione, sed de iusta quia procedere remota iniuria & frivola appellatione quilibet iudex potest; quod tenet Manuel. Rodrig. tom. 1. regular. quæst. 13. art. 13. Tertio facultas data Episcopo erigendi novam dignitatem in Ecclesia, censetur data sine consensu Capituli. Quarto mandatum Pontificis de conferendo beneficio in certa Ecclesia, protenditur vique ad canonicatum, si in ea Ecclesia non sint alia beneficia. Quinto, si princeps concedat alicui ius inquirendi, & animaduertendi in aliquos homines, intelligitur de his, in quos inquirere, & animaduertere alioqui non poterat. Sexto, si concedat, vt agnoscat delicta, quæ alioqui antea poterat, intelligitur, vt de his delictis procedere queat, etiam fama publica non præcedente. Adde quoad privilegium solum concedere id, quod iure communi concessum esset, rectè poterat vocari privilegium concessiuum, non quidem noui iuris, & facultatis, sed eiuſdem, etiam habite nouo titulo, quæ concessio nouo titulo facta, reputari potest privilegium, vt docet Suarez lib. 8. cap. 22. num. 3. Baldus verbo privilegium. n. 3. Bonacina disp. 1. quæst. 3. punct. 4. num. 1. Deseruit autem hæc concessio, ne per simplicem prohibitionem impediri possit illius usus, sed necessaria fit reuocatio privilegii concessi, vt aliis relictis docuit Suarez supra.

4 Dixi in definitione, privilegium concedere speciale aliquod beneficium vt excluderem à ratione privilegii leges omnes penales, quæ licet in defensionem aliquorum personarum, vel immunitatis Ecclesiæ laz sint privilegii, naturam non obtinent quia non per se concedunt beneficium, licet ex impositione pœnæ & delinquentis punitione aliquo modo resultet. sic Salas sed. 1. num. 2. & sect. 2. num. 17. cum Valquez disp. 11. cap. 3. num. 19. Suarez lib. 8. cap. 6. num. 6. vbi optimè notam non esse privilegium decretum, quo aliqui excluduntur ab aliqua congregatione, & collegio ob defectum aliquem: quia licet decretum cedat in fauorem communitatis, quia tamen hoc non est per se, sed ex consequenti siquidem materia illius decreti non est fauor, sed pœna & priuatio; ideo non est privilegium; sicut nec priuilegia dici debent decreta Pontificis, quibus aliqua genera personarum ab ordinibus suscipiendis arceatur, nullum enim beneficium tali statuto alicui directe conferitur.

5 Ex his constat, quæ ratione privilegium à leges, à dispensatione, à gratia, & rescripto differat. Differt enim à lege primo, quia lex respicit ius commune, & publicum; privilegium ius speciale. sic Valquez disp. 11. cap. 1. num. 2. & 3. Secundo quia lex semper astringit ad sui obseruationem eos, in quos fertur, privilegium à legis obseruatione excipit privilegium. Tertio lex aliquando imponit pœnam irregularibus, privilegium non item.

Differt autem à dispensatione, quia lazius patet, quam dispensatio: dispensatio enim semper est alicuius legis, at privilegium non semper dispensationem legis continet; quando scilicet privilegium non est aduerſum iuri communi, sed præter illud. Item dispensatio ad vnum solum actum conceditur, vt g. ad vnicam excommunicationem, vel irregularitatem, vel impedimentum matrimonii tollendum; & tunc certe talis facultas dici in vigore non potest privilegium, quia non est priuata lex non enim ad modum legis permanet, sed potius ad modum præcepti transit; autem, & facultas per privilegium concessa debet esse aliquo modo permanens & stabile. A gratia autem, & beneficio Principis differt, tanquam inferiori à superiore omne enim privilegium gratia est, & beneficium Principis: at non omnis gratia & beneficium privilegium est, siquidem data gratia, qualis est absolutio alicuius excommunicationis incurte, & dispensatio alicuius irregularitatis, quæ privilegium non est. Denique differt privilegium à rescripto, quia rescriptum, si nomen propriè attendamus, significat responſum Principis scriptum ad decisionem alicuius dubii iuris vel iuris, inquam communis, vel specialis: ac proinde à privilegio est omnino distinctum, quod non constituit ius sed potius regulatur à iure eximit. Verum communiter iam rescriptum sumitur pro scriptura, quæ gratia, vel iustitia alicui conceditur. Re-

scriptum iustitiæ est rescriptum datum, vt ius alicui seuerit ac proinde privilegium differt multo ab illo, quia privilegium gratiam, non iustitiam continet. A rescripto autem gratiæ differt, quia sæpè hoc rescriptum pro solo vnico actu conceditur, vt contingit rescriptis dispensatiuis, alicuius impedimenti canonici, & inhabilitatis. Rescriptum autem quod privilegium continet, facultatem ad plures actus concedit. Item rescriptum gratiæ, sæpè est alicuius gratiæ quoad factum, non quoad ius: hoc est, est alicuius gratiæ quæ consistit in facto esse, seu quæ vnico facto completur, vt contingit in rescriptis concedentibus beneficia, dignitates, & officia. At privilegium propriè est facultas de aliqua gratia, quæ non absorbetur vnico facto sed relinquit facultatem exercendi actiones plures iuri communi contrarias, vel saltem distinctas.

PUNCTUM II.

Quotplex sit privilegium.

Multiplex est privilegium aliud reale, aliud personale, aliud remuneratorium, aliud gratiosum, aliud purum aliud sub conditione. Aliud ob bonum commune, aliud ob priuatum, aliud fauorabile, aliud odio sum, aliud temporale, aliud perpetuum, aliud scriptum, aliud non scriptum. De quibus omnibus sigillatim est dicendum.

§. I.

De privilegio personali, & reali, quid sint, & qua ratione distinguantur.

- 1 Explicatur utrumque privilegium.
- 2 Duo notabilia inferuntur pro clariori intelligentia superioris doctrina.
- 3 Privilegium concessum alicui ob aliquam illius excellentiam, quando censetur, reale, quando personale.
- 4 Apponitur quadam limitatio.
- 5 Quid quando est dubium, an sit reale, vel personale, Places aliquibus debere intelligi personale.
- 6 Sub distinctione respondentur.
- 7 Si tibi probabilius sit esse privilegium personale, & non reale, tamen si Suarez & alii sentiant te debere stare parti maioris probabilitatis: ac securè potes probabilis parti adhaerere.
- 8 Si tibi possidenti privilegium, vt reale, suboritur dubium, siue personale, neque potes vincere, reale poteris reputare.

1 PRIMO diuiditur privilegium in personale, & reale, secundum omnium sententiam ex l. privilegia ff. de regul. iur. ibi Privilegia quadam causis sunt, quadam persona. & cap. mandata de presumptionib. dicitur: non loco tribuimus, sed persona. Personale privilegium est, quod per bonæ ratione ipsius conceditur. Reale, quod personæ conceditur ratione alicuius rei ab ipsa distinctæ; semper enim privilegium siue personale sit, siue reale personam respicit, quia sola illa capax est fauoris, & beneficij per privilegium concessi: at quia hoc beneficium ioco officio, dignitati, aliisque similibus solet annecti privilegium tunc reale dicitur quia immediate rei conceditur, & ratione illius personæ. Hæc distinctio est maxime aduertenda ob diuersos effectus privilegij personalis & realis. Nam privilegium personale cum persona finitur cap. privilegium, de regulis iuris, m. 6. l. unica §. ne autem, C. de caducis tollendis, l. cum quis 55. l. fin. ff. de verborum obligat. §. finitur. In iur. de usu fructu. Privilegium vero reale durat toto eo tempore, quo durat res, cui annectitur. l. Imperatores ff. de publicanis & tradit alios referens Ioannes Garcia de nobilitate, glossa 6. num. 3. 8. versic. 8. Gurierez de gabelis, quæst. 166. num. 3. Barbosa in l. quia tale 24. ff. soluto matrimonio, num. 77. sine. Donell. de iure eligendi, lib. 15. comment. cap. 1. Res autem, quibus solet annecti privilegium reale, sunt in duplici differentia: alia vocantur corporea, alia incorporata. Corporea vocantur Ecclesiæ, monasteria, agri, aliaque similia. Incorporata, Episcopatus, Clericatus, Doctoratus officium, & munus iudicis, scholaris, militis. Quandocumque ergo privilegium alicui fuerit concessum ab aliquam rem, & qualitatem: ex his supradictis, privilegium reale dicendum est.

2 Ex quo fit primo privilegium concessum religioni, vniuersitati, civitati, collegio, monasterio, vt ipsa communitas, quatenus talis est, illo vtatur, privilegium reale propriè dici debere quia tunc non descendit ad singulares, personas, sed ipsi communitati, qua talis est, conceditur. Tum etiam, quia de se est privilegium perpetuum, sicut ipsa communitas de se perpetua est l. proponitur, 79. ff. de iudicis. Quæ est ratio sufficiens, vt privilegium reale dicatur, ex l. for. a, §. quamquam ff. de censibus. Si vero privilegium communitati sit concessum

cessum, ut singuli ex illa communitate illo frui possint, etiam reputo privilegium reale dici debere; quia est descendit ad singulares personas non qua tales sunt, sed ob qualitatem communem sibi adhaerentem, scilicet, quia sunt ex tali communitate.

Et secundò privilegium concessum minoribus, & absentibus, ut in aliquibus casibus institui possint, & privilegium concessum filiis familias, ne ratione mutui possint obligari, & concessum feminis, ne pro fideiussione obligentur privilegium reale dici debet; quia illas personas singulares respicit, non qua tales sunt, sed ratione qualitatis communis illis adhaerentis: & in his omnes ferè Doctores conveniunt, ut videre est in Azor lib. 5. cap. 22. quest. 2. & segg. Salas disp. 17. sect. 2. à num. 6. Suarez lib. 8. cap. 3. à num. 3. Bail. de Leon lib. 8. de matrim. c. 18. à num. 4. & num. 6.

3. Difficultas autem est, quando privilegium alicui personae conceditur ob aliquam illius excellentiam: Verbi gratia, ob labores in bello factos, ob ingentem victoriam, ob singularem scientiam; an tunc privilegium illud sit personale, vel reale? Et quidem si privilegium illud ob materiam incapacitatem, ad successores, vel haeredes illius transire non potest, privilegium personale erit, quantumcumque verba aliud indicent; quia verba debent rebus accommodari: sic ex Panor. Anchar. & aliis docet Suarez lib. 8. de legibus, cap. 3. à n. 13. Menochius lib. 1. praesumpt. 103. num. 1. & 16. Bailius cap. 18. §. 1. num. 6. Sanchez lib. 8. disp. 27. num. 3. At si privilegium illud ad successores, vel haeredes transiri potest, tunc, inquam, attendenda sunt verba, quibus privilegium conceditur, ut ex illis intento concedentis colligatur. Nam si verba privilegij dignitatem ad dignitatem, officium, & munus illius personae, quod munus, & dignitas ad successores transit, regulariter privilegium reale iudicari debet, & ad successores transmitti. Ut si dicat Princeps; Concedo Episcopo Salmanticensi, Comitibus Benaventini, Ducibus Sidonienis hanc, vel illam facultatem, &c.

Dixi regulariter, quia ex verbis, & materia privilegij, potest constare non fuisse privilegium concessum dignitati, sed personae, etiam si persona nominata non fuerit. Ut si Episcopo Salmantino concedatur potestas aliqua dispensandi, & addatur in privilegio, id illi concedi ob eius prudentiam, & singularem scientiam, & sanctitatem, concessio personalis erit, neque ad successores transmittenda, ut multis allegatis docet Thomas Sanchez lib. 8. de dispensat. disp. 27. num. 3. & probatur satis ex cap. mandata, de praesumptionibus. Verum si dicitur: Concedo tibi Petto, Francisco, &c. regulariter personale privilegium est reputandum: tum quia concessio ad personam dirigitur: tum quia non nominat officium, cum possit ita Panor. inanus, & Felinus in cap. quoniam Abbas, de officio delegari, glossa in cap. tua, de his, qua sunt à prelato, & 25. quest. 2. in princip. Baldus in cap. 1. de his, qui secundum dare possunt, §. Marchio, num. 4.

4. Limitanda tamen est haec doctrina, nisi addantur aliqua verba, quae perpetuitatem, & transmissionem privilegij ad successores denotent: tunc enim reputandum est privilegium, non personae singulari, sed officio, vel familiae concessum. Ut si privilegium dicat tibi, & successoribus tuis haec facultas conceditur. Et idem est, si dicatur: Tibi in perpetuum concedo hanc facultatem; ratione illius particulae, in perpetuum, ac successores privilegium transiit. Nam si ad successores non transiit privilegium, nihil illa particula operatur, sed esset inutilis, & frustranea: quod in legibus, & privilegiis omnino vitandum est, ut decidit in cap. si Papa de privilegiis, in 6. ibi, cum verba aliquid operari debeant, & 13. in princip. ff. de iurcir. randa. nec frustra adjicitur. Quod ad id verum est, ut etiam quilibet syllaba aliquem effectum debeat sortiri: & tradit Staphil. de literis gratias, tit. de vi. & effectibus clausulae, §. 1. num. 6. Simon de Praetis de interpret. olim. volunt. lib. 2. interpret. 3. dub. 2. solut. 5. & gloss. cap. supra, de maiori, & obed. verb. tanquam. Sed ex eo praesertim, quod privilegium dicat: Concedo tibi hanc facultatem, sine vlla temporis restrictione, intelligitur tibi concessa toto tempore vitae tuae. Ergo ut aliquid operetur, particula illa in perpetuum, ad successores debet extendi. N. que obstat concessio tibi tantum esse factam, quia tibi tantum est facta sub expresso nomine, & successoribus, sub nomine implicito, & virtuali: sic Felin. in cap. quoniam Abbas, de offi. delegat. n. 11. Suarez lib. 8. cap. 3. num. 12. Bail. de Leon lib. 8. cap. 18. n. 5. Menochius de praesumptionibus. lib. 3. praesumpt. 103. n. 38. Ioan. Garcia de nobilit. glossa 1. §. 1. n. 5. Neque obstat l. 1. ff. pro socio, ubi contractus societatis, est dicitur factus in perpetuum, non extenditur ultra vitam, quia non potest socij obligare haeredes ad societatem, ex l. cum duobus, §. 2. §. idem respondit, l. aded. §. 6. ff. pro socio.

5. Sed inquires, quando pensatis verbis privilegij, & illius materiae dubium est, an privilegium reale sit, an personale, quod reputandum sit; verba enim privilegij simul & ad personam, & ad officium dirigi possunt. Ut si dicat privilegium: Concedo tibi Episcopo Salmanticensi facultatem, &c. illa enim verba tum ad dignitatem, tum ad personam dirigitur, am-

biguumque sensum reddunt, an ad personam ratione ipsius vel ratione dignitatis dirigitur: quid ergo dicendum tunc est? Aliquibus videtur reputandum esse privilegium personale, quia duplici praesumptione concurrente, alia specialis, alia generalis, praevalet specialis, ut ex multis probat Menochius de arbit. lib. 2. casu 472. num. 14. & de praesumptionibus, lib. 1. quasi 29. n. 7. Sed personalis praesumptio magis specialis est, quam realis. Ergo pro personali in casu dubio standum est: sic tenet relato Decio cap. quoniam Abbas, num. 36. de officio delegati, in nova editione. Thomas Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 27. num. 4.

6. Verum sub distinctione respondendum censo. Si privilegium est omnino favorabile, quia nec iuri communi, neque iuri tertij contrarium est, reputari debet reale in casu dubio, & extendendum, sicut Bart. & Bald. Barbosa, Rodriguez, & alii docet Suarez num. 18. Bonacina disp. 1. de legibus, quasi 3. punct. 1. num. 7. & innumeros referens Thomas Sanchez lib. 8. de dispensat. disp. 1. num. 1. in fine, & num. 4. Bail. de Leon lib. 8. de matrim. cap. 18. §. 1. n. 7. Ratio est, tum quia beneficium Principis late est interpretandum; ex l. vlt. ff. de consuet. Princip. tum etiam, quia beneficium concessum à Principe debet esse manuum, ex reg. decet, 16. de regul. iur. in 6. Verum si privilegium iuri communi derogat tantum, etsi plures Doctores sentiant late interpretandum esse, ac proinde, ut reale iudicandum: at metuo Thom. Sanchez pluribus relatis, Suarez, & Bonacina, Bail. sentiunt limitandum esse, & personale iudicandum. Et ratio desumitur ex cap. 1. §. ille vero de filijs presbyterorum, in 6. vbi ea de causa restringitur dispensatio illegitimi, quia à iure communi exorbitat. Si autem privilegium praeter ius commune sit, vergit tamen in praevium aliorum, ea parte, qua in praevium vergit. Illicite est interpretandum; ac proinde reputandum erit tunc personale, & non reale, sic Sanchez, Bonacina, Suarez, & alij apud ipsos. Debet tamen praevium graue esse, alias non debet in considerationem venire; sic ex gloss. sup. cap. olim, de verb. signific. & alii, docet Sanchez supra num. 4. circa finem. Neque obstat aduersus hanc doctrinam reguli illa, quod praesumptio specialis generalis cessante fuerit, quia hoc intelligitur, quando specialis generalis opponitur, seu verò de praesumptione specialis, quae si praevium generale transeat, favorabilior erit.

7. Aduertit tamen Suarez, & Bonacina supra; si tibi maior probabilitas est, privilegium personale esse, & non reale, vel contra; pro parte maioris probabilitatis stare debes, etiam si probabile iudicis oppositum, quia illa maior probabilitas est quaedam moralis certitudo, & maius ius conferit: ac proinde non solum in foro interno, sed externo sic iudicandum est. Verum, ut constat ex dictis in irat. de conscientia probabili, est tibi sententia aliqua probabilior appareat, non teneris illi adherere, sed probabiliter sequi potes: tum quia non est certum illam sententiam, quae tibi probabilior apparet, esse probabiliorum: ab aliis enim, ut minus probabilis iudicabitur, ac proinde de eadem dixit Suarez lib. 8. de legibus, cap. 3. circa finem sententiam probabiliorum sequendam est, si excessus probabilitatis certus sit quod fieri est impossibile; tum etiam, quia id quod verè est probabile, in ea ratione, qua probabile est, praeponderat illi conformis. Ergo non teneris probabiliorum partem sequi.

8. Aduerto secundò, si tibi possidenti privilegium, ut reale, suboritur dubium, an fuerit personale, & te diligenter examinata, dubium vix necesse non potes, reale esse poteris reputare; iuxta vulgatam regulam. In dubiis melior est conditio possidentis, sic Bonacina, & Suarez supra.

§. II.

De privilegio perpetuo, & temporali.

1. Explicatur privilegium perpetuum, & illius conditio.
2. Explicatur temporale, & quorupmodum contingat.

1. Secundò dividitur privilegium in perpetuum, & temporale. Privilegium perpetuum est, quod durare perpetuo potest, nisi a concedente reuocetur. Temporale e contra, quod de se tempore limitato finitur. Privilegium perpetuum semper est reale, ac proinde tunc solum contingit, quando adheret rei de se perpetuae, & concessum est ubi quae vlla temporis limitatione. Sic dicitur privilegium perpetuum, quod conceditur monasterio, Ecclesiae, alioque loco pio, quia haec loca de se perpetua sunt, cap. quae semel, 19. quasi 3. Item quod volucritas, collegio, & religioni primo est concessum; quia communitas illa semper manet, etsi singulares finiantur. Idem est de privilegio concessio dignitati, officio, & maneri, quod ad successores transit, quia successio ipsa perpetua est, & durat.

2. Privilegium autem temporale tripliciter contingit. Primum ex parte eius cui conceditur. Secundò ex parte concedentis. Tertio ex parte ipsius privilegij. Ex parte eius, cui conceditur, contingit